47

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 135. (3992). ШИНАРИН, 10 ноябрь 1964 шу. Мах 2 кап.

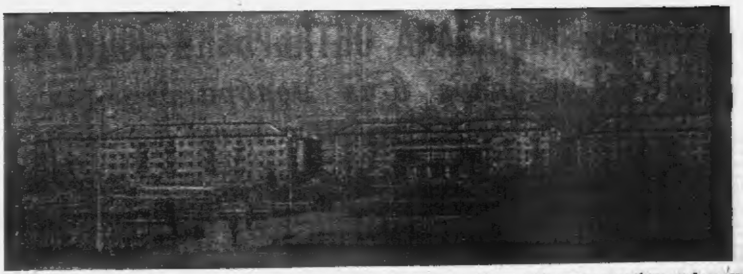

КУЙБЫШЕВСКИ ОБЛАСТЬ. ХIара ду массаза доьл хоьлуш, тоьлуш йоагIа город Тольятти. Ухх суртадIара шолша гур хи тIарча немий вохаьи хьалъаюкара майда а. А. Брюнова сурт. ТАСС фотохроника.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА ОКТЯБРЬСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕВОЛЮЦЕ 47 ШУ ДИЗАР

1964-ча шера 6-ча ноябре съездий Кремлевски Двореце хинначе торжественни заседане новкъоста Л. И. Брежнева яь доклад

Новкъостий!

Шовзткъе ворхI шу hIадьннад большевикашка хьалхде а йолаш, ерригача Россе гIайттача болхлоша, ахархоша, салташа хьад а доацаш Питера пролетареша дIадолалаьча революционни тIемий цIера юкъе дунен эггара хьалхара социалистически пачхьалкхе хьахиначе дийнахьа [illegible].

Вай Даьхе керда хьахинна ди а хинна дIаеттар Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци, цо халкъа хьабийлар паргIатонга, ниисхонга иразага бода никъ. Цунца цхьана Октябро хийцар дерригача адамий исторически кхел. Вай революце къегаш йолча маьло тахан а тIехь дегаш уваьттаду ерригача континенташкарча халкъий, империалистически низ-IоткъамаI мукъабаларга, паргIатонга, шоай лоIаме хиларга, социализмага, коммунизмага бода никъ цаьна сийрда а бокхаш. Октябрьски революце Россе дIайоланъ дуне сийлахь-доккха эггалакхара процесс хIанз цхьанкега а юкъасоцаюдургъяц.

Октябра шу дуза ди — советски наьха эггара доккхагIа, эггара гIоазагIа дола цIей. Цунца цхьана из да дерригача дунен халкъий дIей а. Из дезду дерригача дунен тIарча къахьегамхоша, хьаттарча ерригача паргIатон, машара, прогресса дотагIаша. Вайна чIоагIа товш хулаш вай цIенача дагара гIаддугаш гIуллакх да Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце шовзткъе ворхI шу дуза ди дездеча даькъалаца Советски Союза баьхка социалистически мехкий никалаша доавол дехьара кхыбола вай доттагIийи тахан укхаза хилар.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительства цIерах, дерригача советски наьха цIерах аз чIоагIа моаршал хоатт социализма мехкашкара баьхкача вай безача хьашашка: новкъост Тодор Живков керте латташ йолча болгарски делегаце, новкъост Янош Кадар керте латташ йолча венгерски делегаце, новкъост Фам Вэн Донг керте латташ йолча Вьетнама Демократически Республикера еначa делегаце, новкъост Вальтер Ульбрихт керте латташ йолча Германски Демократически Республика делегаце, новкъост Чжоу Энь-лай керте латташ йолча китайски делегаце, новкъост Ким Ир керте латташ йолча Корейски Халкъа-Демократически Республикера еначa делегаце, новкъост Эрнесто Гевара керте латташ йолча кубински делегаце, новкъост Юмжагийн Цеденбал керте латташ йолча монгольски делегаце, новкъост Владислав Гомулка керте латташ йолча польски делегаце, новкъост Ион Георге Маурер керте латташ йолча румынски делегаце, новкъост Иржи Гендрих керте латташ йолча чехословакски делегаце, новкъост Велько Влахович керте латташ йолча югославе делегаце.

Дег тIара моаршал за шуга, укха деза новкъостий! Шуга гIолла оаха моаршал ду Европа, Азе, Латински Америка социалистически мехкашкарча вошал долча халкъашка!

Нигта вежарий моаршал ду оаха укхаза тIаболча кхыча пачхьалкхений коммунистически болхлойн партей викалашка а тхона цхьана Октябрьски цIей дездар духьа Москве яьхкача доазол дехьарча мехкашкарча къахьегамхой делегацешка а. Шо укхаза хилар, укха деза новкъостий, дерригача дунен тIарча къахьегамхой кхотабеши массанахьа социализм котъяргхилара чIоагIа тешал деши болча пролетарски интернационализма сийлахь-боккхача ницъа маIан долаш хIама да.

Нигта моаршал хатта мукъаьба совна, новкъостий. Советски Союзе веначa ВIашагIкхийттача Iарбий Республика вице-президентага Маршалга Абдель Хаким Амерага а новкъост Хадж Бен Алла керте латташ йолча Алжирски Халкъа Демократически Республика делегаце а.

Сийлахь-боккхача Октябра дерригдунен-исторически толамаш

Новкъостий! Сийлахь-боккха Октябрь даиман бузвабенна ба масса хана дийна хургйолча Владимир Ильич Ленина цIераца, цуо сийрда гени революце са дар, цо вIашика а озар дегаш ура а уваттадора цуо турпалча тIемахой. Лоадама хIама да вошаш ах бIаь шу дIадаьннад дерригача дунен дегIаахар Октябра идеяй, ленинизма идеяй низа болча воздействе дела. Вай халкъа революционни подвиго низ болаш хьалхатеттар дунен тIа дукха революционни хувцамаш хулга.

Октябрал тIехьагIа дукха па гоьш революционни болама низ бола талгIи гIеттар Европан Азей кхыча мехкашка а. 1921-ча шера Монголе котъяьлар халкъа революци.

ШоллагIча дунен тIем тIа фашизм йохаяро дика хьалаш хьалхо революционни болам кхы цIаькха а айбара. Социализм котъяьлар Польше, Чехословаке, Югославе, Волгаре, Румыне, Венгре, Албане, Къилбаседехьарча Вьетнаме, Къилбаседехьарча Корее. 1949-ча шера октябрь бетта котъяьлар китайски революци, хьахилар Китайски Халкъа Республика. Цу ханна немций лаьтта хьахилар социалистически пачхьалкхе — Германски Демократически Республика. ХIаьта итт шу даьнначул тIехьагIа социализма новкъа эттар Америка континенте хьалхара мохк — Куба Республика.

Социалистически пачхьалкхений дунен система хьахилар, колониальни империеш йохар, шоай лоIамера эттаь къаман пачхьалкхенаш Азей Африкен хьахилар, капитала мехкашка классови тIемаш сийдалар, дунен империализма позицеш хаддандa меллуш хилар — нигта я 1917-ча шера Октябрал тIехьагIарча исторически дегIахара башха-дика итог. Цу тайпарча итого гIад ца вуташ виса йиш яц, новкъостий!

Революцех хьахинна эггара лоархIаменгIардар СССР-е йиаза а даиман а социализм котъяьлар. тIагIерта коммунизм хьалъеча юкъагIа вай Даьхе чуйолар да. Шоай интернационални декхар а дерригача дунен тIарча къахьегамхой революционни къовсама лоархIамера дакъа а дерхI советски наха, вай парте СССР-е коммунизм хьалъеттах.

Йоккхал де хIамаш долаш йа советски нах. Советски Iаьдала шерашка Iалаьмате боккха гIа баьккхаб хьалхашкахьа, тIехьайнсача пачхьалкха Россегара, хIанз вай мохк хиннача тайпара, низ бола, тоалуш йоагIача социалистически пачхьалкхенга а кхоачаш. Из да Ленина парте кулгалдеш долча вай халкъа карагIъьннача къахьегама а тIема а подвигах хьахиннар.

Октябра 47 шу дизара никъа долхаш вай Iалаьмате чIоагIа хам а беш сий ду революце ветераний, ленински гвардe. Вай хоастам бу социализмага бода боккха никъ азамаьгта баьккха долча советски халкъа доккхача декален цуо хьинаревча къахьегамен. Вой толамаш белгалдолхаш вайга ала йиш я: Советски наьха хIанзарча тIехьено сийленна дIакхухь коталонаш йоахаш йола Октябрьски революце байракх, аьнна.

Коталонаш йоахача социалистически революце кеоттерен эггара халагIа долен декхар хIама хьакхоллара декхар да, аьаш, белгалдаьхад Ленина. Керда строй котъяларa ховдам беш дар, аьаш цо, керда экономически отношенеш хьаелга, эггара лакхарча къахьегама овсарлевах кхуьлга да. Вай парте, советски халкъо сийленна кхоачашду из ленински васкет.

Вайцига хьаьаьх Iалаьмате доккхий производительни низаш дегIаух промышленни юртбоахамен производство, дика камьхал а йоалаш кхоачашдеш да коммунизма материально-технически база хьалъяра декхар.

Хьаэпаргба вай дегIаахара темпаш санна бола лоархIамера хьокхам. Советски Iаьдала шерашка юкъера лаьрхIача шера тIаьттаду промышленни продукци 10 процент хиннай. ВIаши дистара ала йиш я, капитализма кертерча мехка — Америка ВIашагIкхийттача Штаташка — цу юкъагIа из 3,4 процент мара ца хилар.

Iилмана, кеонагIарча техникана, производствана юкъерча цхьоагIон лараа тIа Советски Союзо бIубенна хьалхара позицеш хьалуьц, дунен Iилман-технически прогресса лоархIамегIарча постамашка. ХIаьта вай хана хоадам беча лоархIамера дай из да.

Советски наха хьабийлаб космосе бода никъ. «Восход» яха кема кхийтар — цу новкъа тIорбаьнна керда толам. Цу даькъе советски халкъа карагIдьннараш — керига вIашагIа а теха вай дегIаахара хьокхам. Цу толама чубоза Советски пачхьалкхен экономически низ а, вай техника лакхьалара боарам а, вай Iилмахой творчески полнот а, ерригача советски общества лакхара культура а.

Новкъостий! Общества социально-экономически структура овлангара эргадаккхар дар Октябрьски революци. Духхьала укхаза, цу наькъе хьагучалаьлар, эггара хьалха, общественни вахара капиталистически организацел толамагIа социализм хилар.

Дукха ха я вай мехка эксплуататорски классаш дIаьнна. ТIа-тIа дукхагIа чIоагIлу болхлой, ахархой, къахьегама интеллигенце цIаккха а йохаргйоаца цхьоагIо. Коммунистически партена гонахьа айхха кхетадена, идейни политически барт-цхьоагIонна дегIаьлаха советски халкъ — из я керда, кхы хьалхагIа исторе чу цIаккха а бIаро ца яйнача тайпарара, социальни къаман антагонизмех мукъа йола наьха барт-цхьоагIо.

Вайцига дика камаьхал а йоалаш къоасталаьц къамий дош — капитализмах юхейисача тIехьалевах эггара ирагIен ладагIен долчарех цхьа дош. ХIанз вай мехкара дерига къамаши халкъаши цхьа дезал, вежарий санна дах.

Вай общественни вахара дуккхацIийх дIаийнах халкъий доттагIал. Эрсаша, украинцаша, белорусаша, узбекаша, казахаша, гуржаша, азербайджанаша, литовцаша, молдаванаша, латышаша, киргизаша, эрмалоша, туркменаша, эстонцаша — вай Даьхен дерригача халкъаша шоайла вIаши новкъостийи соратникаши лоархI, вIаши новкъостал ду, цхьана къаьхег, цхьана дакъа доац коммунизм хьалъяр духьа доттабеча къовсаме. Нигта я ленински къаман политика сийлахь-йоккха итог.

Эксплуатаци йоацаш мукъа хиларо, социальни нийсхо котъяларо, классови къамани низ-Iоткъам, цхьатарра нийса бокъонаш па хилар дIадаларо вай мехка хьадаьд творчески гIуллакхаш лакхалара эша хьал, Iалашдаьд дукха наьх хьинарен инициатива йолаш хулга. Социалистически общества вахарах къаста йиш йоаца белгалонаш а хинна дIаэттад новкъостале, вошал, коллективизм, кхоанарча денах бIубенна хилар.

Пролетариата диктатура пачхьалкхе дегIаярца хьахинначе вай халкъа юкъарча пачхьалкхено дерригача советски халкъа лоIам хьала доац, хьашташ лора а ду. ХIара шера шера эффективнегIа а ондагIа а хул пачхьалкхени общественни гIуллакхашта деча доале къахьегамхоша доацаш дола дакъа. Цунца гу вайна Октябра идеяш, даиман алартйола ленински идеяш дийна чулацар!

Вай общества низаш деба а деш, халкъа коллективни хьаькъал цунца гIуллакх де дIа а ертадеш, хаддаьна дегIа а ул, тоа а лу советски демократи. Социалистически демократи — эггара сагал долагIа йола демократи, хIана аьлча цун ларде яха эггара дукхагIа нийсхо йолагIа йола принципаш — социализман коммунизман принципаш. Цун вIаьхий хиларгеи хьашаьшача лоттиагеи хьежжа йоацаш, къахьийта ца хьадаьчунга хьежжа, хьаькъалгеи инициативагеи хьежжа, юкъарча гIуллакха цуьгара даьннача беркатага хьежжа я социалистически обществе сага положени.

Социализмо лердадараш юкъехкухь духовни вахара сфере а. Цо къахьегамхошта дIакара ду Iилмаи культураи ерригга гаданаш. Советски Iаьдала шерашка лакхарча культурал эггара тIехдолча Iилмане йола а хинна дIаэттай вай Даьхе. Цхьанналхьа а социалистически общество санна лоархIам болаш сий деши бац Iилмахой, халкъа образоване, литература, искусства дехтелаш.

Советски наьха духовни вахара ларда керда дуне хьалар духьа лоттабеча къовсане цар идейни гера да марксистско-ленински мировоззрени. Вайцига хьалхеву керда саг — коммунизм хьалъерий моральни кодекса тIа хьахайкаяь дика идеалаши лакхара нравственни принципаши йолаш вола саг. «Советски саг» яха дешаш делах, чIоагIад, къахьегамен тIемен турпалал, общественни декхар геттара дика кхетадеш хилар яхача дешай маIан долаш да.

Новкъостий! Дика традици я хинна дIадаьд октябрьски цIей долча деношка чакхдоалача халкъа боахама шера юкъьаниара итогаш еха.

Дикача хьокхамашца даьле гIадьвзаргьа вай индустре. Укх шера вай мехка хьаергда, дукха соагIа-эшашегIа доацаш, 85 миллион тонн болат. Из хул Англе, Франце, Малхбузехьарча Германе кхаь а мехка дечул дукхагIа. Чен кхоачарга вайга 62 миллион тонн, мехкдаьтта — 223 миллион тонн, кIор — 551 миллион тонн. Хьергьа 459 миллиард киловатт сахьат электроэнерги, из хул лоадама хIама ца эшаш тIеш хьадехьарча тхьаь шера вай ерригача электростанцеша дуо хиннар миссел цаIа ахи.

Дика камаьхал а йоалаш кхоачашъю химически промышленность сихха дегIайоалаярен халкъа боахама химизаци ярен даькъе парте белгаяьль программа. Цу хьакъехьа чакхдаьхача гIуллакхех хIанзехьа а дикка беркат хьадала долаленпад: дукхьал планах совагIа 200 миллион сома мехъа яь па Iеш химически продукци хьергъа укх шера.

Хоаш да соахкара шу юрта боахама хала шу хиннарга. Укх шера колхозашеи совхозий болхлошеи лекхарча производственни хьокхамашца чакхдоахаш юртбоахама шу. Ялат эшара пачхьалкхен оаан йиза кхоачаргьий. Хьалхагiа дIахкача шерашкарчул оадда дукхагIа хьал а кхеъай эша а айпаб шекара свекла, гидуаргаш, кондитолаш, бахьа дааргаш. КIезигагIча толаме дегIаух хьайбашкара йоала продукташ йоалийта, вай кхы а хукха бола бе безарга цу даькъе а гIуллакх тоадара.

Укх шера баккхаш дика даьл Российски Федераце, Казахстана, Украина, Узбекистана, Киргизе, Прибалтика республикай, Белоруссе, кхыча союзни республикай юрта боахами къахьегамхоша.

Цу толамаша гIалкхуял советски халкъ. Цар йиш кулийт лаьттанца деча балхийн хьайбал боалаийн дерригa доакъош дIахо а лакхлургхаларах бIубеннагIа хила. Воай юртбоахама производство чIоагIа лакхьара, социалистически юрта боахама Iалаьмате йоккхийча тоенех бIаза пайда эцара де йиш мел яо де деза вай.

Материальни производство карагIдьнаарех чIоагIаяо а еш, партей правительствои чакхдоах советски наьха хьал-торох культурен лакхъяра эша гIуллакхаш. Вай парте бахха закон да «Дерига а сага духьа, саг паргIата ваккхар духьа» яха лозунг, хIаьта вай хаддаьха из лозунг кхоачашъеш я хурга.

Укх шера алсамъяьннай халкъага хIахоачаш йола хIамаш. Баргалаш, кога гIирсаш, трикотажи хIамаш, холодильникаш, телевизораш, велосипедаш, сахьатеи санна йола йоацаш па мега хIамаш дукхагIа ехкай бахархошка.

Дешара, уракхIено лорарa, торговле, кхыча доакъой болхлошта алапеш тIаттахаро хьагъехьа укх шера закон чIаацарах дика гIуллакх хилар. Нигта къоастадаьд колхозашкара ахархой пенсешка Iалашбара хьакъехьара дош а.

ХьалхагIа дIахкача шерашка а санна, советски нахага дIахоачаргдa дукхха а керда чуIе цIенош.

Коммунизм хьалъехга дегIаахарца вай халкъа вахаре тIа-тIа боккхагIча лоархIаме хул нахага дIахоача общественни фондаш. Из фу ахага да аьлча, из да вайцига тIа-тIа дукхагIа средстваш дIахухийт нах боацаш депрайтарга, уракхIено лорарга, берий яслеши бешамаши делаярга, пенсеш теларга, хIаьта нигта къахьегамхошка салаIийтарга а, кхинга. Кхоачамба аьлча, нахага дIахоача общественни фондаш хIанз укх сахьате 36 миллиард сом хинна Iап. Кхы дIахо а дегIаухаргъя нахага дIахоача общественни фондаш. Халкъа вахара боарам лаахбара гIуллакха боккха лоархIам болаш фактор я из.

[illegible]

ХIана кхоаларен вердалиъарен доккхий низаш хьаьхьоадир вай халкъадара Октябрьски революце, хьадийлар общества материальни духовни гаш дегIаухнага дIахьа а ца лакхъаш дуккхдела хьасташ.

Коммунизм котъяккхар духьа шоай са ца кходеш къахьег вай Коммунистически парте, сий долча советски болхлой классо, колхозий ахархоша, халкъа интеллигенце, дерригача вай сийлахь-доккхача советски халкъо. Вайна башха-дика хIамаш карагIдьннад укх шовзткъе ворхI шера. Цхьабакъда, вай де дезар кхы а дукхагIа да. ХIаьта советски наха шоай яха кхеберг бац вай мехка коммунистически общество хьалъяра сийлахь-йоккха план кхоачашъяра.

Ленински наькъаца — коммунизм котъяларга!

Новкъостий!

Сийлахь-йоккхача революце шу дизара цIей дездара дикагIа бола никъ кхоачашдаьла долча декхарашта тергам тIаберзабар да, аьхад В. И. Ленина. Вахар цхьан метте латтац. Вай общество хаддаьна дегIаух, кхьан декхарашта меттел кхыдараш хьалхашка утт; хьалхашка утт чIоагIагIа хьаьсап деш Iеше а яйса къоастае а езаш йола керда проблемаш.

Вай коммунизмага дахара бола ленински никъ хьадда а къаьгта а хьалъеккхаб КПСС Программа тIе. Вай доах цу новкъа, Советски Iаьдала шерашка, социализма дунен системе хьахилча дехр хIанхача наха Iоаьча Iалаьмате йоккхача социализм хьалъяра опытах чIоагIаяе а еш.

КарагIдьнначох самоIам бийя ма Iа, кхоачамбоацараш къайла ма кхаьа, шой ерригача чоалхаленца гуш хила вахар, яхаш хьех Ленина парте. Аьхха гIуллакх нигта леладеш халча мара йиш хилац кхоачашде деза ха хьакхаьча дола дешаш хенна хьа къестаде, хьалхашка уттa халонаш дIахха, сихагIа а бIубеннагIа а хьалъяьннахьа дIахха.

Беррига вай мохк дика камаьхал а йоалаш дегIаахара фоне бIарга ца гуш Ie йиш яц шоаш кхоачашъеза Iалаьмате боккхача лоархIаме долаш йола дукха проблемаш хилар. Вайна хоаш да дукха хIамаш дикагIа йолча образецел гаьнна всалагIа хилар, бахархой Iалашбарен царна гIуллакх доаттадарен даькъе дукха а дика доацаш хIамаш хилар. Халкъа боахама кIезига дезаш хилац капиталовложенеш караерзаелга меда ледарах, гIишлош хьалъяра халаш тIехьаювдарах, керда техникен къахьегама толашагIа йола методаш юкъейоалаента сабаре леладарах. Юртбоахама производства хIанз а дизза кхоачамбац тIа-тIа совдуваш обществана эша-[illegible]

Дизза кхетадеш до беррига советски нах манота сихагIа уж проблемаш къоастаярца чIоагIа хьаштделаш хилар. КПСС Центральни Комитет, Советски правительство цу дешашка хьожаш я. Вай кхетаду уж къоастадара белтала за эшаргйолга, ерригача вай парте, дерригача халкъа тIадийраза бола бе безаргбола.

Вай экономически политика Iалашде деза социалистически промышленность, къаьстта а цун эггара прогрессивнегIа дола доакъош дIахо а дегIадоагIаяга; халкъа боахама массе оагIорахьа электрификаци химизаци еча; юрта боахам сихха дегIабоагIаяген цун доходаш алсамъ-ялга; наха вIаши йола хIамаш дукхагIа хьаьлтен бахархошта дегIа а гIуллакх масса оагIорахьа тоадеш.

Объективни мах бара, маьрра йолча информацел чIоагIача лярда тIа латташ, социализма экономически законех Iилмай карагIдьнначех нийса пайда эцаш хила беза вай беррига планови боахамен болх. Вахаро цхьа ма дуккхаза а хьахьекхад гIуллакх Iилмах дарде ледадара меттел субъективизм, произвольни решенеш еlга леладеча хьокхамаш гIадаташи ца хулаш ца дусалга.

Шийта хана В. И. Ленина белгалдаьхад: «Миччa бесса хийца а хIама хувцара чIоагIа тIаккхуьш геттара дукха нах бе вай. ХIаьта цу хувцамех ше санна йоккха доакъазал сона укх дунен тIа кхы бIарга ца гуш, селла йоккха доакъазал хул». (Ерригача Сочиненей гулдам, том. 44, оагI. 326). Учреждеш, хувцамаш деша, керда декреташ уттаенга лац кертердар, нах бе, оттадьар кхоачаш мисто ду тохкам бар да, аьхаш, хьийхад В. И. Ленина. КПСС Центральни Комитетой Советски правительствай шийна декхар лоргI да, халкъа боахама кулгалдар доаладара даькъе шоаш дола гIуллакхаш чакхдоахийтах, хьисапаш, кесар боацаш сих ца дуцаш кхоачам а деш.

Халкъа боахам гармонични дегIаъла бола, общественни къахьегама овсарле эггара тIех дегIайоалаярах халкъа вахара хьал-торо хаддаьна лакхъярах машшара. Беррига халкъа боахам даиман технически юхакийтbара хьаштаца дIадехарапта-оборонана эшараштa санна, юрта боахам, кийен кхачани промышленность сихха айбга хьашташта а нийсъеш дегIаьхувлa сoа еа-йоккха индустри. ХIанз вай промышленносто Iалаьмате дукха тайп-тайпара продукци хьаю. ШахегIарча технически прогресса хьаштий духьа ниэ тIабахийта беза хьаю хIамаш алхха дукхагIа хилийтара бахийта па Iеш, уж дикагIа хилийтара, производствай капиталовложенеш экономически эффективность лакхъяра.

Обществана бе-башха доацаш лац шийй хьашташ малагIа нах дIабахийта Iелашдаьд, хаар. Цунна нигта бебашха доацаш лац уж хьаштеш-мел дика Iалашдаьд, хьаьнь хIаманн мел дукха яхаргъя, мел тешаме а овсаре а болх бе йиш хургъя кердача машинашка хаар а. Продукце дикал лакхъелга — общественни къахьегама овсарле дегIайоалаяра лоархIамегIа цхьа резерв. Дунен эггара

(Дlахьедар 2-ча агIо тIа).

ЛЕНИНА ЦIЕРЦА, СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА БАЙРАКХА КIАЛ!

ШЕЧА МАЙДАН ТIА ХИННА БIУНИЙН ПАРАДИ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕМОНСТРАЦИ

1917—1964! Уж шераш сийрда ала санна лен тахан дунен тIа. Из боккхача лоархIаме да уж вайна. Сийлахь-боккхача Октябра хьайийнача новкъа гIолла, Ленина теле къахьехьарча новкъа гIолла кхаьтача мугIаре шовзткъе ворхI тувоалера шу хьаденача советски наха.

МассагIа событей тем хиннай къаьнара а даим къона латта а Шеча майда! Укхаза холу вайна бIаргагуш боаца ханийн поколенейн бувзам. 47 шу хьалхагIа укхаза лаьттар революционни тIемаш. «укхаза хIара кхеранна вохо Ленин...» ХIанз а Шеча майдаза тIа вайна за Ильич. ГУМ-а шеноштa тIагIолла йоаржакань хьалтеха йоалача, йоккхача байракха тIара хьакьеж из, цуо сурта кIал лен тIахьехаш: «[illegible] ма, коммунизма [illegible]!» ГаьнарабIаргагу лаьттан тIенча къахьегамхошта деза дешаш: [illegible], Къахьегам, ПаргIато, Нийсхо, Вошал, Ираз.

Шейта кийчъеннача Шеча майдане хьагойт вай идеяи, уйлаш, вай тIаккхача безам бола хIамаш:

— Даьхьадо хийба гамхаргбоаца, КПСС XX, XXI, XXII съездаша эттабь парте ленински генеральни никъ!

— Даьхьала хийна партен кагъьон сийлахь-йоккха цхьоагIо!

— Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама цхьоагIо йолаши кхетабеюмен хилийтар духьа!

Цей деде доьаду ха хьатIаьттаи латт. Трибунаш хьаьшех хьалйизай. Укхаза ба боккхий партийни пачхьалкхени дехтелаш, промышленностен нотa боахамея цIи хеза новаторaш, СССР-ий союзни республикай Лакхехьарча Советий депутаташ, министраш, гIорбаьнна бола Iилмахой, искусствай литературай дехтелаш, Советски Эскарен тIемахошта Форда Флотен воэначальникаш.

Цига баьххаб дипломатически корпуса членаш.

Мавзолей Центральни трибуна тIа — партен Советски правительствай кулгалхой новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. М. Шверник, Л. Н. Ефремов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин. Царца цхьана — социалистически мехкий партийно-правительственни делегацей кулгалхой: Болгаре — Тодор Живков, Венгре — Янош Кадар, Вьетнама Демократически Республика — Фам Ван Донг, ГДР — Вальтер Ульбрихт, Вилли Штоф, КНР — Чжоу Энь-лай, КНДР — Ким Ир, Куба — Эрнесто Гевара, Монголе — Юмжагийн Цеденбал, Польша — Владислав Гомулка, Румыне — Ион Георге Маурер, Чехословаке — Иржи Гендрих, Югославе — Велько Влахович.

Цу тайпара Мавзолея Центральни трибуна тIа ва ВIашагIкхийттача Iарбий Республика вице-президент Маршал Абдель Хаким Амир а къамзартамукъаламккхара Фронт кхача парте Политбюро член, Алжирски Халкъа Демократически Республика Къаман собране председатель Хадж Бен Алла а.

...1964 шера 7 ноябре Iуйрийна 10 сахьат даьнна ха. Радио чу гIолла Шеча майданга ладувгIаш а телевизорий экранашка цунга хьожаш а да дуне.

Курантаи тIехьара гургам теха даьнначул тIехьагIа тIера йийла йолча машина тIа а вагIаш майдан тIа гучаваьл СССР оборона министр Советски Союза Маршал Р. Я. Малиновский. Цунна рапорт лу Москови тIема округа командующо эскара генерала А. П. Белобородова. Тралицех бIунашта гобаьккха ваьннача тIехьагIа Мавзолея трибуне тIара советски тIемахошка, вай мехкарча беррагача къахьегамхошка, доазол дехьарча вай хьашашка къамаьл дир оборона министра.

* * *

Советски Союза Гимна йиша бола тIехьара аккордаш кхоачаш сенцаьза а артиллерийски аккордаш кхоачаш сеоцаьза а артиллерийски салюта тIехьара залп тата дижаза а дар- [illegible] йолаенначa хана.

Зааг турба чура йоагIа оркестр йолаелар дехача ден сийна бIунаша торжественни марш хIайоалеш хи-

(Дlахьедар 4-ча агIо тIа).

МОСКВА. 1964 шера 7 ноябрь. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 47 шу дизара цIей дездар.

Шеча майдан тIара къахьегамхой викалий демонстраци.

Н. Грановский сурт.

ТАСС фотохроника.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА ОКТЯБРЬСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕВОЛЮЦЕ 47 ШУ ДИЗАР

1964-ча шера 6-ча ноябре съездий Кремлевски Двореце хиннача торжественни заседане новкъоста Л. И. Брежнева яь доклад

(Чаккхе.
Доккхур 1-ча агIо тIе).

тIехйола шиъ-шиъ дакъъера стандарташ болаш а шайна диатIехьакхи тIехьадел гIертам а хила еза хIара предприяти, хIара белхахо.

ХIара дIахкха а ца дийнача тайпара цуна бIаргагу производство нигIайоаладре экономически стимулаш шерра юкъейоалалхза яог ца хила. Экономически шIарацIуреша предприятей безам тIабахийта беза производствении фондех дикагIа пайда эцара, бедали материалаши кхом боладагIа дIаахийтара, керда техника сихагIа юкъейоалалра, арахеиа хIамаш тоалра, хIара предприяте къахьегама онсадле лакхъяра. Уехала пайда эцагза дукъда а резерваш болйе болхамаш дегIадоаладара.

Уж дехкараш кхоачашдаро йош хулийтаргъя ерригача общества хьашташ хIара производствении коллективан хIара къаьст-къаьстача къахьегамхочуни материальни хьаштанца нийса тардеш лехаде.

Шоай къахьегамах хьахулдачуина материальни хьаштделаш болхлой хилийтара принцип леррагIа чакхъхарца ихьала вай обществе лелаш я шоай къахьегама балха тIехь дикагIа хьодхамаш дакарца наькха безам белийташ йола моральни стимулаш а. Коммунизм хьалъяра декхараш кIаргга кхетадеш хиларо, уж декхараш кхоачашделга сиkле безам хиларо хьахулийт дукклача наькха ахь, къахьегамцара гIулакхаш коммунистически хилийтара тIехьара шерра халкъа белам. Из, новкъостий, вай мохк коммунизмагахьа дегIабоагIилга сихдеш бола боккха низ ба!

Хадданга дукхагIа эш вай мехка кхачен бедали. Цу деше чIоагIгIа вайна хьалхашка оттаду декхар: юргболлама производство тIехьаюсилга дIадоалккхилга. ДIахо йодача хана а вай алсамъяха езаргья юрта боахамген цуина машиаши удобренеш лоаттаеча промышленностаген ухийта капитальни вложенеш. Къаьстта боккхача лоархIаме да колхозийи колхозхойи материальни безам тIабадийтара принципах дукхагIа пайда эцилга. ХIара а хоацаш, бокъонца дукхагIа бокъо йла еза колхозашта совхозашта обществении производство шаштIехьъаккхаеи кланированеи хьакъе.

Шоашта эшача хIамаица колхозоша, болхлоша, гIулакхлочача наха лелалеча шоай хоалахьарча боахамий торонаш теркал ца еш йитар а нийса хургдацар. Уж тIехьавача шерашка кIалха кIийле а йоамаш, ограниченеш уттаьий цу хьакъе, цо хIана дара эша экономически хьалаш хьахинна йоаццашехьа а. ХIама уж ограниченеш дIаьхаи.

Советски наьха дохедаш совъхларга хьежжа дегIадж халиъа эша товараш хьашт хилар а, солеоая уж товараш дикагIен тайп-тайпаоеи хилийтара даькъера dIадехараш а. Вай ма теркал де деза, ерригача торонехи Iилман-техническа прогрессана кагегIдьинччохи пайда эцы беза дукклача наха эша товараш хьалента дегIадоаладара, нахата дIадхоача товараш дарегIа хилийтара.

Вай мехка дIахо йодача хана а шерра дIахьорга наха чуIе кIеношь хьалдеnга, тоадерга къахьегамхой бытовой хьалаш. Вай партен правительствин хаиман йоахо еш хила дешан да уж.

ВIалла беккалдо йоацаш кIезига теркал тIаахийтаб кIалзалма торговлеи бахархошта бытовой гIулакхаш лоаттадараш. ХIаьта из халкъа боахама лоархIамера дакъа ю, юкъарчах доацаш эттара дукхагIа къахьегамхоех хьоккалуш дола дакъа за ю. Вай дукхагIа средстваш дIахен торговлии наха гIулакхаш лоаттадехген дегIадоаладара. Цхьабакъда, эца а хоаш пайда эца беза цу средствает. ДикагIа, ааегIа хилийта деза бахархоита деш дола гIулакх. Наха гIулахх лоаттадара сферана а цуи болхлошиа а деладу гIулакхаш шоаш аргалаха деза, новкъостий.

Уж деррига эттара хьалхарча аргIанера декхараш да. ХIаьта а пунна кхоачам хулаш-м дац экономика даьнъе де дезаш вайна тIалаттараш. Цхьабакъда вай тийша ва уж декхараш кхоачашдар вай парте Программа кхоачашъяра хилан даргдоаца хIама хилараx.

Новкъостий!

Коммунизма материально-технически база хьоелга, коммунистически общественни отношенеш хьахулга, сага личность масса оагIорацьа тоалула алхха дукклача наьха творчески инициатива мамога лаккхъяреда, социалистически демократи тегIайоалларна мара хила йиш йоцаш яц. Дукхха къахьегамхой шоаш паччахьалкхе хьалъе, керда экономика хьалъе эттача мара хьалъюлургьаш керда общество. яхаш хьайхаг Ленина.

Из ленински никъ чакхбаккхара тIехьа къовсам а хоттабеш, дикка бола баьб парте. Вай строя къахьегамхоита тешаш ху шеррача бокъонаштeх политически мукъаленнеш. Феллал йолаш уж дораеш. социалистически законность вIалла тоала ца дайташ кургья партии паччахьалкхен. Вай юкъара декхар да бюрократизманеи паранIестанеи духьала, шоай керттера декхар халкъа гIулакх делгах лоархIаш беоиига болхлой хилийтара тIехьа хоадамболлаш къеосам лоаттабелга.

Боарам боацаш лаккбеннаб вайнига болхлойи ахархойи политически сакхетам, профессиональни гонал, советски интеллигенце идейни кхетами творчески низи. Советски Iаьдала шеранга вай мехка хьахиннад кIоарга шоай гIулакх довзаши коммунизма идеашта чIоагIа тешаши болча специалистий Iалаьмате дон-

Октябра байракх—машари социализми бахьанце лоаттабеча къовсама байракх

Коммунистически парти—советски халкъа денал дола авангард

«СЕРДАЛО»
2-гIа агIо. 10 ноябрь 1964 шу.

КАГИРХОЙ ДЕРРИГДУНЕН ДИ

1945 шера 10 ноябре хьайир демократически кагирхой Дерригдунен конференци. Цу хана дина ерригача континентий кагийча нахен мехкарашен хlора шера дезду из да кагирхой Дерригдунен ди а лоархlаш. Планета ньанал шиъ цlейга йола дунен халкъашта юкъерча демократически болаве, машара, къамаш шоай лоlаме хилара, демократена, прогресса тlехьарча къовсаме горда теламаш дахьа. Дагlа а йоагlа, чlоагl а лу тайп-тайпарча мехкашкарча кагийча нахен мехкарийн цхьоагlон деттагlали. Хlанзара къонал — из «кийна тlехье» яц, из и хlана хьадерий, тlом ба а боацаш, гlишлош хьалъе безам берий тlехье. Кагирхоша къовсам лоаттабу вай хана эттара керттера а эттара чlоагlагlа тохан эша а проблемаш къастаяра — гера дlадаккхара, чlоагlагlача машара, къамаш-мукъадахара тlехьа. Къонахчер болама керттера низ а хинна дlаэтташ и хlора шера дунхагlа хулаш а цхьай элиной ма-ихлуш а йола коммунистически кагирхой организацеш. Дунен халкъашта юкъерча болама хадданза а чlагlа а керттера моттиг и ВФДМ-га, шиъ принципиальни дакъе лерттlон йолча политикаца, шиъ деналли хьинари долча самолча миллионаш болча кагийча нахен мехкарашен даш дола сий дахьнхад цо. Дерригача дунен тlарча демократически кагирхоща къетаду империализма, колониализма тlама низал дунен социалистически системана дунен халкъашта юкъерча балхлойи къамаш-мукъадахарен боламешта юкъе айхха цхьоагlо ца хилча котдала йиш ца хилар. Советски Союза, дунен социалистически система телачи хьакхамо тlа-тlа дунхагlа хулийт социализмана, демократена, прогресса тlехьарча кагирхой мугlараш.

* * *

Демократически кагирхой Дерригдунен федерацена юкъе воагlа дунен 93 мехкара 101 миллион соагlа вола аlамига саги йоlа.

Студентий Дунен халкъашта юкъерча союзе я шиъ мугlарашка 4 миллион соагlа деша багlа кагирхой бола 68 мехка къамий студенческий организаци.

15 мехкарча къонахчар коммунистически организацеша бахкийтараш 1919 шера ноябрь бетта эггара хьалха Берлинe вlашагlкхийтар. 219 эзар волча къонахча коммунистагара бахкхабар уж. Хlаъэ кагирхой коммунистически союзаш я 70 гаргга болча мехка 65 миллион соагlа аlамига саги йоlа юкъе а йолаш.

Капиталистически мехкашкарча кагирхошта юкъе эггара йоккхагlа а дукхагlа вlалайи йолаш я я коммунистически кагирхой Итальянски федераци (250 эзар гаргга), Финляндие кагирхой Демократически союз (35 эзар), Индонезе Халкъа кагирхой (1 миллиони 250 эзари), кхыдараш.

Цхьадолча капиталистически мехкашка кагирхой прогрессивни организацеш, къаьстта коммунистически яраш, законах яц ахна дlаххайкхаь я. 1954 шера дела ФРГ йолх ца бйташ я шоай дlаlамерча немецки кагирхой Союз, хlаьта цига шоай гlулакх дега 200 соагlа кагирхой реваншистски организаци я. Дела мукъабоацаш я кагирхой организацеш Португале, Испание, кхыча мехкашка. Латински Америка мехкашка коммунистически кагирхой 17 союзах 13 дала мукъабоацаш а къайлагlа болх беш а я.

1962 шера 29 июле дешз 7 августе кхаччалца йолча хана Хельсинке (Финляндие) хиннача машаран доттагlаллени тlехьарча кагирхойи студентийн Дерригдунен VIII-ча фестивале дакъа лаьцар ерригача континентий 137 мехкара винача 18 эзар аlамигача сагох йоlон. Фестивале дах бахийтабар 1500 йолча кагирхойи студентийн организаци.

1963 шера 5 июле дешз 20-ча июле кхаччалца Москве хилар «Советски Союзе коммунизм ю» яхача темах йола кагирхой дунен халкъашта юкъера семинар. Дунен 50 мехкара баьхка цагий нахи мехкарийк хьежар СССР-е коммунизм хьалъяра опытага.

Киеве хиннача Дунен халкъашта юкъерча шоллагlча курсашка (1963 шера август) 60 мехкара веначa 120 делегато тайп-тайпара социальни строй йола паччахьалкхенаш машаре аlара проблемех йола шерра дискуссеш йир, машарен гера дlадаккхарен тlехьарча къовсама дешай хьакъера уйлаш вlаши йохийтар, чlоагlагlа дика лаьрхlар атмосфере, космосе, хин кlалха ядерни гераз тохкамаш деша дlадаккхарах дола договор.

Укх шера 26-ча феврале дешз 1-ча марте кхаччалца итальянски городе Флоренце кагирхойи студентийи Дунен халкъашта юкъера конференци хилар гераз дlадаккхарах, машарах, къамаш шоай лоlаме хиларах лаьца. Цун балха юкъе дакъа лаьцар дунен 62 мехкарча кагирхойи студентийн тайп-тайпара лостамаш долча 130 организаци вайтача 185 саго. Кагирхой дунен халкъашта юкъера йоккха мероприяти е решеи тlаlайцар цу конференце. Советски делегаце предложени елар Дерригдунен форум а алдацох, Москве а йойла из аьнна. Дунен 40 мехкарча кагирхойи студентийн 57-ча организаце эзкалаш болча, конференце дакъа доацаш хиннарий группа кагирхошка письмо ядаь кхайкар из форум хьаллаца аьнна.

1964 шера 18 апреле дешз 20 апреле кхаччалца Москве хилар къамаш шоай лоlаме хиларан мукъалахаран тlехьа, машара тlехья къовсам лоаттабеча кагирхойи студентийн барт-цхьоагlон Дерригдунен форума кийчо яра комитета учредительни заседани. Форум дlахьара кийчо яра Дунен халкъашта юкъерча комитета юкъебахар Алжира, Кона, Къулбехьен Африка, Цейлона, Ирака, Куба, Бразиле, Португале, СССР, ГДР, кхыча мехкий векалаш, демократически кагирхой Дерригдунен федераце, студентий Дерригдунен союза векалаш. Заседание балха юкъе дакъа доацаш хилар 61 мехкарча кагирхойи студентийн 102 организаце бахкийта нах. Заседание тlаlайцар укх шера 16—23 сентябре Москве Дерригдунен форум ярах йола решени.

Іалъамате йоккха событи ду укх шера сентябрь бетта Москве хинна къамаш шоай лоlаме хиларан мукъадахаран тlехьа, машара тlехья къовсам лоаттабеча кагирхойи студентийн барт-цхьоагlон Дерригдунен форум.

Форума юкъе дакъа лоацаш хиннараш шоай декларацe тlа къона тlехье тlахьийхар империализмана духьалара, машара, демократена, къамаш-мукъадахара, социальни прогресса тlехьара къовсам лакхбара, ерригача планета кагирхойи студентийн барти цхьоагlон кхы а чlоагlъяра.

МИЛИЦЕ СИЙ ДОЛА ГІУЛАКХАШ

Шиъ боевой традицеш сий долаш ба советски, цу дакъе Нохч-Гlалгlайчен а милице хьаена никъ. Цар хьахьоех милице шиъ болх Коммунистически парте идейнца, цун политикаца, болхлой класса боевой революционни гlулакхаца буваабенна хилар.

Вай милице мугlараш тlа-тlа хухкагlа сомлу милице турпалера истории. Боккхагlа болча шоай новкъостий турпалера гlулакхаш довзарца чlоагlагlа хьаийт йолаш бола хьалха латта балха-дика советски кагирхой юкъе а ухаш.

Ия теркал а дош, хlанз общественни порядок лорара общественность чlоагlагlа ларцагlъялхача хана Нохч-Гlалгlай АССР МООП-а кулгалхошен партийни комитетон сепаш баьб Нохч-Гlалгlай милице хьабенача боевой наькъа хьакъехьара киника ладен музей йиллен. Цар духьаргда милицена аагlув оагlох а теха, къахьегамхоша социализм хьалъеча тайп-тайпарча этапашка вай республикера советски правопорядок бахьан долаш къовсам мипта лоаттабаьб.

Шиъ маlанген лоархlамген дикалача советски милице эггара керттерча традицеех цаl я коммунистически партийность. Шиъ функцеш кхочаш еш, милице массала теркал дахь, хlанз теркал а ду партен халкъен хьашташ, цо лораду болхлой классо, лоаман къахьегамхоша къахьегама хьалчества дахьа доккхий толамаш.

Милице болх бe ахийтаб парте, хlанз а ухийт, шиъ эггара дикагlа бола къонгаш. Цар дика большевистски партийность юкъехудуьь милице балха, къахетан боацаш къовсам лоаттабу Советски Іаьдала моттагlаш, тешаме революционни порядок лорарш хьабоагlа уж.

Коммунистически парте Центральни Комитето моттигерча партийни органашта ше тиннача указанешка дукхаза а яьхад, дани терко еш леладе милице хадраш хьахаржарен хьолкхеярен гlулакх.

Цудуьна. Советски Іаьдал дакиначa хьалхарча шерашка доза милицена кулгалду балхаш дlалийцар бoгам боацаш партена мугlахьа болчa, боевой а вахара а опыт болаш болча коммунисташа.

1917 шера Старопромысловски болхлой милицена керте латтар 1906 шера дешз коммунист вола цlв. С. Я. Семенов — тlехьагlа Ленина орден а кхьдала соагlаташ а дешнах цунна.

Город Грозне бlаь дийнахьара тlом латтача а меньшевик Бичерахов керте а волаш контрреволюционни казакий восстани хиннача а хана Грозненски милице керттерча комиссарaлла хьожавир 1910 шера дешз коммунистически парте член вола цlв. Н. Зейликович. Цун дешхар лар казакий станицашка дийначa бандашта духьал къовсам лоаттабелга.

Нохч-Гlалгlай милице аппараташ вlашагlъехка из яьллинге а, цига ехкар милице личи состава юкъе боккха политически болх беш, хадорш хьахаржен уж гlаоттаен новкъостал деш, цар балха кулгал деш хинна партийни ячейкаш.

— Гlалъмате халачен чоалхаерчен хьалашка лелар милице болх, — яхаш дуьц Нохчий окружной милице юхьавоарча волитбоолхлоех хиннача цхьанне — цlв. Э. Б. Межелиева, — цхьабакъда, кхоачаще дезаш хьалхашка даьтта декхараш нийса а шоай хашнаьа кхоачашдеш а дар. Цун маlан дар, — йоах цо дlахо, — милице чакхъяха лерхlаш хинна мероприятеш массаза а политически Іалашьеш хилар.

Цу гlулакха личи состава бесадаш йора дукхагlа цхьан болаш а хlараннаца къаьст-къаьста а. Цунга хьежна эггара бехкенхамегlа йолча участкашка хьежабора коммунистараш комсомольцаш, уж дукха хинна бецо а. Бехтгала аьнча, политически хьехайна чакхйоахац яр милице органашта Шеча Эскарен ВЧК-ан доакъошна цхьана контрреволюционни элементий планаш йохайра чакхйоахаш хинна боевой операцеш. Личи состава дика вовзаш шиъ декхараш, дика хоара шийна деал дер партийни органаш бохаг. Цудуьна шиъ заданеш кхоачашъеча хана къонахчали турпалали гойтар цо. Коммунистически партен КПСС ленински Центральни Комитетон хlанз а дас санна йоакхе ю советски милице балхай, дешна кулгалду царна.

1962—1964 шерашка КПСС-ен ВЛКСМ-ен областной комитеташа Нохч-Гlалгlай АССР-а общественни порядок лорара органашка балха а спецшколашка деша а хьожаваь дика лийна а гlулакх дика довзаш а вола 200 коммунисти комсомолеци. Царех дукха а дукхагlа бараш тlехдика болх беш а дуламдеранеща лоаттабеча къовсаме, лийца болххарашта хьехам балара кхыча болхлошта шоашкара хьожам телаш а ба.

Милице балха-дикача традицеех цаl я социалистически паччахьалкхени гражданийн хьашташ лоралеча хана цун болхлой боараиболацаш къонахчали денали долаш хилар, хьалкхошна лоаттабеча къовсаме майра хилар.

1922 шера бурушка дийнна банда Червленная яхача станице чухьалха безам болаш яр. Станицана гlалоагlа ваькъаш лорадеш латта пулеметни расчет юкъева лаьар. Цу хана станицера гlохла гобаьккха а ваьна ювзаагlаш латтар станицни милице начальник цlв. Еремин. Банда станице чухкаьча яла йоаллаш хилар бlарга а дайна. тlаккхийтта пулемет бе а ехла бандана яlа тlабалбир цо. Мелла чlоагlа къизъялаш банда хьувзадарах станице чуйтаьзар цо из. Советски Іаьдала тешаме а шиъ балха декхараш дика кхоачашдеш а цlв. Еремин хиларах правительственни совгlат дала оттадир цунна.

Чlоагlа декал а гойтаьш цlв. Серго Орджоникидзе лораваь бахьан улаш Ингушски окружной милице воккхагlа волча милиционера цlв. Гандаров Идриса совгlата гера делар.

Дукха къонахчал дола гlулакхаш хьахьекхар милице болхлоша Сийлахь-боккха Даьхен тlом лаьттача хана шоай балха декхараш кхоачашдеш.

1942 шера октябрь бетта вовча хьал тlа лаь фронтера гlулакхаш. Терка йисте хьагlа а кхьача латтар немцаш. Цар хьалхара доакъош Малгlабика хьагlаьттадар. Цахадхаш ювлаш йоккхий топаши ракеташи яр, йоагар машина наьнга тlаlара эшелонаш, цистернаш, элеваторащ. Моастагlчоа юхелитцар а дая а, а мехкдаьтта цхьа тlадам а.

Нага а доацаш Грозный дlалаца аьнна шиъ тайпара операци дагалаьцар захватчикаша. Цу гlулакха цар вlашагlъехлар шпионех, диверсантех, нах боабарех, шоай мохк хийцарех латта ико эзар соагlа саг юкъе волаш хинна чlоагlа диверсионни банда.

Цу бандана керте латтар фашистски полковник Геккерт.

Моастагlчун тийна болх гучабаьккхар. Вай долаш ходадаь моастагlа вала тар мел духа моттигашка милицейски посташ эвсонаш оттабир.

Нохч-Гlалгlай мехкарча наьха новкъосталца уж бандаш хьа а лийца хlалакйир. Геккерт ше цхьан хьакая чура лаьцар. Цу тайпара сийле йоацаш чаккхьаьцар цу бlехагlа волча бандита дагалаьцар.

Грознена тlаккача гlерташ лоха атакаш еш немецки соединенеш йолча хана, пожарни гарнизона личи составо танкаш дуьхьал даьккхача 28 километр дlаьхача ор чу хий чухийцар, мехкдаьтта тlаlахийтар ийс километр дlаьхача дукъа, гаргарш тlайоагlаройолча цхьа миллион квадратни метр хилла йолча моттиге мехкдаьтта мохкадир. 7 эзар кубометр хий чухийцар.

Коммунистически истребительни батальоний тlемахошна цхьана партийни организацей кулгалца милице балхлоша хlалакеш хlана тедар моастагlчоа, лийца карабоалабир хитташ шпионаш, диверсанташ, лазутчикаш.

Дукха новкъостий байра вай Даьхе баьхан долаш лаьттача уlенг тlа. Цхьабакъда, моастагlа хьоlа-м витанзар. Из хана гlулакх кхоачашдеча хана белгалбаьлар цlв. М. П. Колесников, И. И. Матвеев, Буруев Ярагlи, Нажмуралин, Назиров Мухьадин, кавдиошкона милиционераш Литвинов, Буржев, Давлаев, дукха а кхыбараш.

Советски паччахьалкхен аппарата общественни организацей — граждани балха лоархlамера ленински принцип я социалистически законность кхоачашьяр.

1963 шера къаьстта кхерамера ши зуламхо лаьцав милиционераша Латовина, Гусева, Вигаенкое. Шиъ дуьхьал а баьккха милиционераштa вlалхара болла уж гlортарах хlана хиллазар. Шоаш дlахецаргдац дукха ахча луш хиннад цар. Цхьабакъда, царна юха хеза жоп дар: «Советски милиционеро ше вохкац». Зуламхой шоаш бига безача дlа а бига уголовни бехктоехаме вдар.

Милице балхах аlаала йиш йоаца принцип я пролетарски интернационализм, хlана аьнча, из латт болхлой классах, эрсий халкъ керте а волаш болча дукхахча къамий къахьегамхоех.

Кlезига моттигаш хиннаш моастагlчуна лоаттабеча къовсама хьалхача шерашка цхьан республикица къахьегамхоша вокх республикина дохкха новкъостал деш.

1919 шера контрреволюци юха а дийнъеннача хана грозненски пролетариата новкъостал дир Азербайджана, Дагестана, Владикавказа, Астрахана, кхычахьарча къахьегамхоша. Иштта вlаший дош дола новкъостал хlана а хул вайна юкъе.

Вай республика милице органашка болх беш бlаьн отличникаш ба. Цар милице сий дола традицеш йиша кхоачашъяра совгlа, уж ейа а 10. Советски милице Ден сийна Советски Союза медалаш енна 120 саг, прикхазаннен Нохч-Гlалгlай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указа запен белгалваьккхаш 37 саг.

Цу тайпара турпалаш дукха а ба вай. Цар тешамен цlенен кхоачашдар Даьхена хьалхашкa шоай декхар.

И. КУРЫЛЕВ,
Нохч-Гlалгlай АССР-а МООП министра заместитель, полковник.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Общественни порядок лоресш дика болх барах Советски милице 20 шу дезларна духьаленна общественни порядок лорарна органий болхлошта Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ лойла:

Алиева Шахаудин Гаджабанаевича Грозненски райисполкома милице отдела наькъашка хьожаш волча инспектора.

Арапин Борис Шириновича — Нохч-Гlалгlай АССР общественни порядок лорарна министерства уголовни розыска отдела оперативни уполномоченнена.

Башилов Анатолий Александровича — Нохч-Гlалгlай АССР общественни порядок лорарна министерства служба отдела начальника заместитела.

Даниильгов Іадрахьмана Мусайна — Малгобекски горисполкома милице отдела спекулянцеш социалистически рузкъа лечкъадоацеш къовсам лоаттабара оперативни уполномоченнена.

Деннов Салман Деннеевича — Ножай-Юрта райисполкома милице отдела участкови уполномоченнена.

Джамалов Джандар Джамалиевича — Шелковской райисполкома милице отдела участкови уполномоченнена.

Евлоев Хьадиса Хьамида — Заводской райисполкома милице отдела милиционера.

Жеалин Роман Данилзовича — Заводской райисполкома милице отдела начальника.

Инозенцева Анна Константиновнайна — Наурски райисполкома милице отдела паспортисткана.

Литвинов Григорий Спиридоновича — Нохч-Гlалгlай АССР общественни порядок лорарна министерства вытрезвителa бехктокхамерча дежурнена.

Шамаев Іалаудина Саида — Нохч-Гlалгlай АССР общественни порядок лорарна министерства тlо наькъа инспектора.

Шиянов Гаврила Фомича — Ленински райисполкома милице отдела участкови уполномоченнена.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. СЫЩИКОВ.

Грозный, 3 ноябрь 1964 шу.

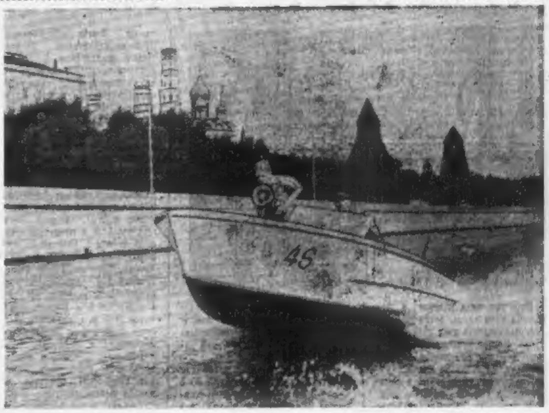

Дийнаь а бус а ехкаш йовчаш ер аьнна доацаш, Советски Союза гражданий сатеми къахьегами лорабеш шоай гlулакха тlа хул милиционераш. Милице болхлоша дукхазза а гойт вахаре кхеоаш тlадаттанехьа а, бохаза, хеса а кlаменга хьаькъал дlакхоачаш, шоай са ца кхолеш йола моттигаш. Цу наькъ шиъ къаьстта йола оамал — кхача хана а бокъо телхаерашцарча, моллагlа вале а, коммунизм хьалъеш болхлорашта шоай бoарремах бакъ а болх бе а новкъарле ерашцарча къовсамера шоай декхар кхоачашде нийча хилар.

Тха фотокорреспондент хиннаб Паччахьалкхен автомобильни инспекцен хин тlерча милице улицашкара движени нийсъяра Московски отдале. Цига даьккхад цо даим шоай гlулакх деш болчар сурт.

Сурта тlа: милице отличник старшина П. И. Варинцов, дружинник Виктор Петроченков патрульни катера тlа дежурстве ба. Столица хи тlерча централни магистрала тlа — Москва-хи тlа а улицашка санна нийсъеш я движени.

В. Трепетова сурт.

ТАСС фотохроника.

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМАШ

КОАРТОЛАШ ДІАОТТАЯЬ ЛОАТТАЯРА ДОЛА ІИЛМАНО БАКЪДАЬ ХЬЕХАМАШ

Хала къахьегама къовсам а лоаттабаш кхеьй укх шера коартолаш.

Малагlаш да коартолаш дlаоттаяь лоаттаяра дола Іилмо бакъдаь хlанзара хьехамаш? ТАСС-а корреспондента уж хаттараш дир коартолий йоахама Институтерча коартолаш дlаоттаяь лоаттаяра отдела заведующега юртбоахама Іилмай кандидатага С. А. Гусевга а института воккхагlа волча Іилман болхлочунга юртбоахама Іилмай кандидатага Л. А. Лоркага а. Ер да цар дийцар.

КОАРТОЛАШ ДІАОТТАЯЬ ЛОАТТАЯРА ЙОАКХО Е ЙОЛАЮ КХАЙ ТІА ДЕНЗ

4 миллион гектар гаргга долча латтан тlа кхеьй коартолаш укх шера мехка колхозашеи совхозашеи. Селларча дукхача латтара коартолаш кулгашца теламе чуэца йиш ца хилар дуьца а дезац. Иэзал дукха болх машенашка мара булургбацар. Итташ эзараш комбайнашеи копателашеи латтагlара хьалйоах коартолаш. Кхай тlара, машинагара хьабелаьу коартолаш ца талхийтар дукха лоаттабу къовсам.

Хьаьвкка аьнна коартолаш харжа еза. Из не йиш я КСР-10 яхача сортировальни машина, КР-4 яхача сортировка е сортировальни пункта новкъостала. Хlараяр 70—80 граммал езагlа йоацаш йола бурилгаш фуна хьакъоастаю. Пайдана хургда 5—6 дийнахьа уж сердалга йоадеш чlоагlъяйийтача.

Цхьатарра нийс а йийя майдан тlа дlайоаржаю коартолаш массе вагlоpахьара мьалха вlанарапа уж йоахъергйолаш. Мьалха аlанараша бактереш йоаю, коартолаш йокъаю, тlера чlоо чlоагlаду. Цу тайпара коартол лазарах кхерап, ца талхаш бlаьсти яллалца ул. Цхьабакъда, буача кхачах тоха пайдана яц уж, хlана аьнча, мьалха аlанараш чуенача хана саланин яха дохьаж хьалlеттаду цо. Хlаьта а, из тайна фу дlалийча коартолий хьувкъам 20 процент лахх а лу, хlаьна коартолаш шоаш йоккхагlа а хул.

Яа коартолаш дlаоттаеча хана анализ е еза царна, цар дикал-вол къоастае еза. Кладовщик тlа а волаш, дукхагlча хана из дер агроном ва. Анализ яр баьха хала гlулакх яц. 10 тонн коартолех харжа ца а оцаш, тайп-тайпарча йоттиганкара 200 коартол хьаэц. Нагахьа санна уж бlеха яле (йовчан йолча хана чуйица хиннайле) йила еш уж, хlаьта цул тlехьагlа хьажа а хьежа ахьекха еш, юкъера из айпе йий хьажар дукъа. Айп хинна хуле дlакъоастае еза.

Ховш да, чlор теллача коартолаш уллаш дукха ха йоаккхаш ца хилар, царна атта лазар кхеташ хилар. Коартолаш ца талхийтар а царна микроорганизмаш тlа ца кхачийтар а дукха, уж чуйиначa хьалхарча 15—20 дийнахьа цахаддаш кислород хилийта деза царна. Цу гlулакха дlаоттаяь латтача коартолашта юкъера температура 13—15 градус хила еза, хlаьта относительни тlуналл — 90—93 процент. Цу тайпарча хьалашка коартолашта хинна чов нaш ерза (муашде) йолалу.

Коартолаш «ерзалра» дикагlа йола режим массавеш а аьттув болашагlа нийсъюлургьа дика вентиляци йолча хранилищашка. Цхьабакъда, коартолашта юкъе ешшаш йола параметраш хулий арара фо дика ненъелоагlаш хилча а кхымет тел хана дlаоттаяьча эланка а. Нагахьа санна боахаме коартолаш комбайнаца чуэцаш хуле, коартолаш чуйийна из аьллинге а ца хержача дикагlа я уж, цкъа арарча фоца дlаlама торе ала еза царна. Цу гlулакха коартоланга цхьа тlкъаьх ди доакххайт хана хранилищашка чуеттаййя е элех дlаоттайийя (нагахьа санна йовчаш йоацаш ха хуле).

Цу тlа а, цу юкъа дика йокъаьйийта а йиш я коартолаш. Хlаьта кхоачанболлаш дlайха фо чуххетаьш хуле, кердача коартолa чlор еlоагlдургда. Из бахьан долаш дукха а кlеэнгагlа тlах из хоржача хана.

«Дарба» ду ца чаккхьаьнначул тlехьагlа коартолаш кlеэн-кlеэнга йоллийташ шельлийта еза йовхала 2—4 градус температура хургйолаш, хlаьта вентиляце новкъосталца из тайна режим лоаттае а еза. Моллагlча оагlорахьа яьшна а цу нормал тlехволе продукци талхае тарлу.

КЕРТТЕРДАР — ОПТИМАЛЬНИ РЕЖИМ

Дlаоттаяь коартолаш тешшаме, талхаргйоацаш хилийтара дола керттера хьал — температура нийса лоаттаема вlаштlехьдаккхар. Из вlаштlехьдаргда естественни е активни вентиляце новкъосталца.

Хlана дукхача колхозашкеи совхозашкеи кlезига яц къаьвача тайпара йола хранилищаш. Чуьха вентиляци хургйолаш яха тоае еза уж. Цу тlа, цунга вlадаа дукха мах а бодац. Хранилищашка кlал, ийна меттел аlараш доаь, 20—25 сантиметр лакха латтара хьалхай а дийя. Отар чухь айха дешз дlатlагlейа хургйоацаш гобаьккхе ардакх отташ. 10—15 сантиметр юкъе йоккъаш а юташ оагlангаш ду отар чу. Хранилища чена коартолаш чу йоахкача дайнен юкъе фо чуххета моттиг ют (20—25 сантиметр юкъ). Отар чу арахьара фо чуйоагlаргдолаш вентиляци хуле, коартолаш чуеттае еха йоккъаш дукха йоккха ца хилча дикагlа я, кхь метрал дегагlа йоацаш.

Копвекие новкъосталца естественни вентиляце бeча бахха принцип дагайохар майдана да. Деза мийла фо, Іовех а лийя, хийра йолча гlохда чуйоди. Цхьабакъда, коартолашта юкъе гlоаие чакхдолача хана дlоахьу из, тlаккха дийтlа а дило. Фо хьагьувза егlа тховнах дlагlача турбах гlолла арадоккхийт. Чуречен арахьарчен температурага хьежжа сиха хул из тайна вентиляци. Из цаl шийлагlен мох йlайхагlен мел хул фоно ге чекхагlа боах.

Кlезига коарлlаш болаш дац фо хьачуххен пхьараухен Іурташ лакхен лохен хилар а. Укх вlаши саьнагlа не хул дикагlа да. Фо хьачууха Іург яьттара хьал дукха лакха доацаш хила деза, хlаьта арахьар — тховна юхе.

Укх тайпара гlулакх а да теркалде дезаш. Дlайха фо арахьача турба оагlоща хи тlадамаш доацадуш хилар бахьан долаш Іай цунал ша а бах фо чуи арeи низкьала аха тарлу. Ца оцаш бола ше ца байтар дукъа фо араха турба генахьара къайла а къайла йоахье еза.

Коартолаш дикагlа латтийтара, къаьстта а естественни вентиляци йолча хана новкъостал ду тхов бlоахбаро а. Нагахьа санна из бlоах ца бойл, хьакар а дуьлаш, дукха хи тlадамаш Іоврга цу тlа. Кхетадеш да из коартолашта Іеткъам беш хилар.

Естественни вентиляцена шийца а да кхоачанбоацараш: арахьарча фон температурах тийша из хилар. Коартолашта эггара чlоагlагlа фо эшача хана (гуракьен бlаьстан юхьен) арахьарчен чуречен фоношта юкъе кlезига юкъ хилар бахьан долаш лаьгlа хул из. Дукхагlча дакъе бийсанна хул вентиляци. Цудуьа къаьстта терко е еза естествен[illegible]

Цхьабакъда, ахкан-гуйран заманахьа хранилищаш цкъаза латтеш сагийча коартолий бурилгашта Іетта а яхе цlен ца еш ют. Эlаоаш пайнан юкъера юкъ хьалйикъе хул. Из бахьан долаш дика кlезигалу коартолашта чуухха фо.

ХЬУВНЪАЙ ЛОРАБУ..., ФОНО

Укх тlеххьарча шера кийч а я практикана юкъейнхьай активни вентиляци а йолаш коартолаш дlаоттаяь лоаттаю керда технологи. Цо йиш хулийт арахьарча температурах тийна дукха хlана лоацаш коартолаш дlаоттаяь лоаттае. Аттагlа хул коартолашта юкъе эшача боаране температурен фоцара относительни гlуналли нийсъе. Це йиш хулийт дlаоттаеш йола коартолаш мозза лакхагlа (25—30 метра кхоачаш) лакха йотта. Цу тайпара дlаоттаяь лоаттаеш йола коартолаш 5—6 проценташ дукхагlа дlакъастаеш хилац.

Нагахьа санна еррига хранилища чуьха активни вентиляци хургйолаш тоае йиш ца хуле, помещенена, шийна чухьарча фонах пайда эца мегаргба. Цу гlулакха, дlа-юха лелача тележка тlа электровентилятор оттаю. Цу тlера хранилища чу дlачу йохк фо чуухаргдела шодилгаш, цу тlа хьалий чаьтара хьасапера фо дlа-юха лехьаргаш. Помещена чу гlалда мара хьалаваккхаш доацача брезента пхьеша чу гlолла фо чуоец вентилятора, тlехьа тlабеча низака коартолашта юкъедохийт из. Цу тайпарча установках дика пайда яц, нисаьа, коартолий боахама Института чубоагlача «Коренево» яхача боахаме.

ХРАНИЛИЩЕ-ЗЛ

Коартолаш элех дlаоттаеш моттигаш дийслу практике дукхаза а. Уж дlаоттаеш йола моттиг еха, лаьттах доаьа хий кlоарга долаш, мух тlакхоачаргбоацаш хила еза. Элаш ю е шаьрьаьча майдан тlа, е 20—25 сантиметр кlоаргача ор чу (лаьтта кlаьда хуле — 50 сантиметр кlоарга долча).

Кхетадеш да, элаш наькъашта гаьнна йоацача а бlарг теха атта хургйолча а моттигашка оттае езаш хилар. Эл ши метр шерен (машина тlаlара аьттув болашагlа да из) 10—15 метр гаргга йlаьхен хул. Лакхала 1 метр етта хила еш коартолаш.

Кхаь саьна болча тховна хьесапе ю коартолий эл. Цул тlехе беккъена шаьръя, чухкийттен тlаьннен моттигаш хургйоацаш. Тlа ча а техе, цу тlа латта тесс элах дlаоттаяьча коартолашта. Тlатохача чан тlоапа сенал зонага хьежжа хул. Центральни зоне — 60, Къилбаседа-Малхбузене — 50, Сибарегlа — 150 сантиметр. Гlайнагара кlезиг-дукха йиткъалгагlа хул тlатохаш йола хlана.

Цор ю ха хьагlакхоачача хана 20 сантиметр сенал доаш лаьтта тlатох ча тlа. Гlай лаьтта тlадоацаш дуе: цига гlоаза гуагlъух эла юкъера сов йlовхал. Нагахьа санна коартол тlаьде хуле, эла чlоагlагlа вентиляци оттае еза. Цу гlулакха пайда эца бева ОВТ-1 яхача опрыскивателя вентиляторах. Фо чаккхуьдача харша шийна а оагlорахьа аргl-аргlа тlаунтташ йола рамка а йоаллаш дола брезента пхьеш дола цун кожуха тlа. Элашта чlоагlагlа вентиляци яц фон температура бекъахьа хилча мара.

Коартолаш элах дlаоттаеча хана термометраштa лаьрзlа дахчан турбаш йоха еза. Цхьа термометр эла къилбаседенгахьарча оагlоца йола, вокх — юкъе. Элашкара температура 4—5 градусага кхоачаш лохлойя е бекъоаца шелал чlоагlъенна хе отте, массалахьа а лаьтта тlа а теха дlакъовла еза уж. Тlатехача ерригача хlаьшой кlийлеены юхера сенал 60 сантиметр хила еза Центральни зоне, Къилбаседа-Малхбузене — 50, Сибарегlа — 70 сантиметр. Сибарегlа кхы а Іай лов тlатох элашта.

Нагахь санна элаш яхала ча деце, эпилкаш, торф, кхьа баьцаш тlатоха мегаргья. Цу хаза, шал тlоана меттел баь тlоа хилийта мегаргба.

Элах латта коартолаш ца талхийта, безам бале, дlаоттаеш йола коартолаш дикагlа яраш хилийта еза. Къаьстта а кхераме да йоахьаь коартол юкъе нийсъялар. Цунгара лазар хьа а аьнна йоккхала йоллада тарлу вож коартолаш а. Элах дlаоттаяь коартолаш мел латтача хана цар температурага хьежа деза. Нагахьа санна ца лохлойя кхы а воа тlатоха деза ела. Температура лакхъенначa хана гlайна тlера лох йоаахх.

Коартолаш дlаоттаяь лоаттаяра правилаш йиза кхоачашйойла, тешаме Іалгара лза йиш хургья уж.

ЛЕНИНА ЦІЕРЦА, СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА БАЙРАКХА КІАЛ!

(Йистедоьллар. Доллур 1-ча агіо тІа).

лараx хоаж а беш. Массаза а санна, из дІайолаш М. В. Фрунзе цІерахча ТІема академе яеша багІараша. Колоннана тІехьа колонна йолаш орденийн ленташ лоаккхача байракхашта кІал етта Мавзолейнен трибунаштен юххе гІолла тІехйуьгл Советски Эскара командираш, политболхлой, инженераш — В. И. Ленина цІерахча ТІема-политически академе, Ф. Э. Дзержинске цІерахча ТІема-инженерни академе, бронетанкови бІуний академе, В. В. Куйбышева цІерахча ТІема-инженерни академе, химически защита тІема академе, фецарча ТІема академе... деша багІарий батальонаш.

Музыка сецар. Цхьан юкъа допла хІама тур... Майдан тІа йоал М. И. Калинина цІерахча гвардейски мотострелкови Тамански дивизе подразделенеш. Цун тІемахоша боевой политически кийчо еча доккхий толамаш лаьараx СССР Геранпарча низий маяк лоархІаш я дийнти. Чархаш хІаьдда шершаеш йолх танкашта духьаларча ракетни герара кийчъянь машинаш — бархІ чарх йола — хІаьта царна тІеххьа гусеничин хода тІа латта а — керда тайпа бронетранспортераш.

Дика кийчъянь я вай турпалера пехота! Цун хІана йиш я бронированни машинашна лаьтта гІоллен хин духьаленашта юкъе гІоллен сихха чакхлийла на Іеш, транспортни самолеташцен вертолеташцен фета гІолла сихха дехьа-сехьа ала а, вшначa районашка парашютаца Іойосса а. Таманцашта тІеххьа гучайоал фецарча десантни бІуний соединенеш. Уж а цу тайпара машинаш тІа я, иоашна шоай артиллерни танкаш а йолаш.

Массехк минута тІехъяьле йоал боевой техника. Цхьабакъда, боевой машиний хІара мугІарцара бІарга ецу хІана вай гІашлой бІуний карара дикка тамашийна керда хІамаш.

Трибунашка къамаьлаш доалу ракеташ гучаяьча. ХьалхагІа боккхагеи дІамигалгеи диллача тайптайпарен тайп-тайпара кийчъянь йола зенитни ракеташ. Сихха сигала гІолла лелача хІамашта юкъе тІахкетаргІолаш я уж, мел лаккхен лохен гІолла уж йолхе а, ди е бойса яр дьина, метеорологически хьалаш радиопомехаш яр дьина. ТІа пилот волцаш йола гаьнара перехватчикаш йолх. Защитни бос болча къастачa контейнерашка а йоахкаш тагачаша лорвеш йолча Іалаьмате гаьнара моллагІа а баллистически ракеташ йохаль дІаххийта могарголаш йола, ракетанта духьаларча вай оборона ахы а эффективностІа йоала гера.

Москве паране вай бІуний деррига тайпаш. сий долча Советски Геранпарча Низий — советски халкъа — коммунизм хьахьечун маьршa, беркатера къахьегам порабеш латтача тешамерча хана деррига тайпаш. Сийлахь-боккхача Октябро дахараш тешшане лораду марксизма-ленинизма сийлахь-боккхийча идеяшта, хьамсарча советски халкъа, шуй социалистически Даьй-мехка боарах боаццаш мугІахьа хургболча уйлаша Коммунистически парте хьалкхебаьча советски бІухоша.

* * *

Исторически музея оагІонгахьара гучаьлар цІей дезде віашагІкхийтача демонстраце дакъа лоацаш хьалхара колоннаш. Хьалха боагІараша — шекъера бешадъяьлаш Ленина орден тІайоалла Советски пачхьалкхен столица — Москван байракх а йолаш йолча цІеча байракхий хьу.

Ше майна тІанкІ дахе хьалхашталгІеш етташ санна боагІача нахха форде. хІаьта ук цІакха а чакхбьина барбий-хьогІ дьина хетару. Москвичаша дІахьу къахьегамхой сийлахь-боккхийча баьччай — Маркса, Энгельса, Ленина портреташ. Коммунистически партена хоастам беш йола Іалаьмате дукха транспоранташ, КПСС ЦК Президиума членийн портреташ тІадола стиган. Хоза кийчдаьча отташ панноша хоам бу ленински парте кулгал а деш коммунизма рубежашка дахьача советски халкъо дахьача башха-дикача къахьегама толамий хьакъехьа. Укх шера ийс бетта СССР-е боьх бе йолаеннай 120 гаргга керда завод, электростанцеш, шахта, цех, производство, агрегат.

Москвичаша, хІаьта царга гІолла берригача вай мехко а, укх дикахетар хиндача дийнахьа дег тІара вежарашка моарнал дехьюйт социалистически мехкий къахьегамхошка, дуней деррига мехкий къахьегамхошка. Шейга кийчъяьча стигаш тІа доцуш санна ер КПСС ЦК хІайха тІахьехамаш:

— Массо а мехкий пролетареш, віашагІкхета!

— ДІайха моаршал да мехкарашка болча коммунистически болхойи партешна — болхлой классон берриг...

... гІонч къахьегамхойн боевой авангардана!

— Дуьненан хийла Москвен совещанейн Декларацеи Заявлении шерда тІара дукох халкъашта кийчбеча коммунистически болхои цхьаьна гІонч цун кхетабалара!

— Дуьненна хийла дерриган тІу ... болхкой махка!

Вай цІей дездеча бахка хоалол вехьара дукха хьаьший ба. Кадовашна дІаболхаш латтача москвичашна дІайха моаршал тел шанта деста деча кулгашна, безамерча венашна. Царна моаршалча яха жон душ трибунаш тІара хьахоз немецки, английски, французски, испански — тайп-тайпарча меттала дешаш.

Цу дохкача хІамашна цог айдаад. Хьайнна бІаьргаг хьона деррига мехкашкарча къахьегача наха мел чІоагІа лоархІамин сий деш да советски халкъ, керда вахар хьалдер, маргІато, машар. деррига аханий кра-зера — кхоане баьхан даьхаш къоасам лоаттабер из хилараx тара.

Ленина сийлахь-боккха хьехам баьхаш а кетбуьлаш а ба советски халкъа гІулакхашка, социалистически мехкий къахьегачхой толамашка.

Шин сахьата хилар демонстраци — советски столица Шеча майдан тІара демонстраци. Парадон къахьегамхой Іалаьмате боккхача демонстраце тешшане тьахьекхар Советски держава — Сийлахь-боккхача Октябра хаьхен шиъ, КПСС Центральни Комитета гонахьа айхха кхотадеюна йола вай халкъ Ленина хьадьекхача хьаькъана нийсса дІадахка. коммунистически общество хьалъяра сийлахь-йоккха программа кхоачаргьар дукхъ, талхаргбоана. Советски Союза Коммунистически парте XX, XXI, XXII-ча съездаша оттабаь ленински генеральни никъ чакхбаккхар дукхъ ахы а чІоагІагІа къовсам лоаттабе кийча хилар, шинй интернациональни декхара тешаме хилар. деррига дуней тІара машар бахьан долаш къовсам лоаттабе кийча хилар.

Н. КИРИЛЛОВА, В. ГРИШИН, В. ГОЛОВАЧЕВ, Н. ДЕНИСОВ.

МОСКВА. 1964 шера 7 ноябрь. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 47 шу дизара цІей дездар.

Шеча майдан тІара Московски гарнизона бІун парад.

Сурта тІа: гигантски ракеташ — ракетанта духьаларча оборона тешаме гера. Агрессорий баллистически ракеташ лорвеш йолча объекташта Іалаьмате гаьна йоллашехьа хІалак е йиш я царца.

Б. Тришкина сурт. ТАСС фотохроника.

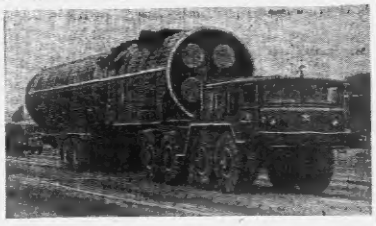

ЛЕПАШ Я ОКТЯБРА БАЙРАКХАШ

Советски наха массаза а дега чІоагІа тоам хулаш дезду шай ерара къамсарагІа дола цІей — Октябрь. Исторе чухь цо хьабийнача наькъа тІа вай доагІа 47 шу даьннад. Из дукха ха еце а бахьда, цецвоалххаш доккхий а тамашийна а хІамаш карагІдийннад советски наха. Цу барт тайнача дезала юкъе хьинаре дакъа лоац Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша.

...7 ноябрь. Шеча лозунгаша, транспаранташа, байракхаша жималю Грозне улицаш, майдаш. Хоза кийчбенна, гІозбаьнна ба нах. Города къахьегамхой демонстраци хьаелл байракхаш лхьаш йоагІача колонна. Трибуна тІара цІей даькъала дувцаш моаршал хоаттарга.

Цхьатарра кийчбенна майдан тІа хьагучабоал профессионально-технически заведеней дешархой. Болхлой класса кхуьш йоагІа тІехье я из. Цхьа ха яьча гонна токараш, слесараш, мехкдаьттахой, химикаш, гІишлохой хургба бІубенна ког лоьвзаш йоагІача хатийча нахахи мехкарехи.

«Коммунистически хьисапе дика а деша а кийчлуш да тхо» яха дешаш тІадола транспарант даь № 4 йолча профтехучилища дешархоша. Дикача толамашца вакъа баьхкаб уж дезача цІейна. Коммунистически къахьегама резерва группаш яха сий дола цІи лаккхара тІехьа къовсам лоаттабеш ба берриге цун профтехобразоване кагийхари мехкарий. Цудукхьа йоагІа а йоагІаш ениай ураплене Ше байракх.

Города дешархой колоннана хьалха баха бокъе лхьакхай № 3 йолча школа дешаршенен хьехархошен. Школера ахин бераш дикен тІехдикен дешаш да. Цудухьа дезаш, гІоздаьнна да уж. Трибуна тІара хьахоз № 32 йолча школа коллективага хоатта моаршал. Хьинаре къахьегам, бераш дезаш а уж дика кхетаде хоаш а дукха хьехархой ба укхаза. Царех я А. Г. Демченко, Н. Ф. Киреева, кхыбараш. Дешара тІехьадуьсаш цхьаккха бер дац цу школе.

Дукха дувца йиш я хІара школа коллективах. Коммунистически хьисапе яха а деша а кийчлу вай къона тІехье. ХІамане дукха дика хІамаш карагІдуьл дешархоша. Цар ремонт ю шоай школанта, гуйду тишa аьии, дІайотІ эзараш гаьнаш...

...Ленина цІерахча майдан тІа боал Октябрьски района къахьегамхой. Колоннана хьалха машинаньъахой, вагонни депо болхлой ба. Шей сийна яхье баьнача машиниаькъахоша 10 бетта планал сонгІа эзараш тоннаш мухь дІабиьлаб, кходаьд дукха доагор. РСФСР Министрий Советон ВЦСПС-ен социалистически яхье котбаларах ениа цІей байракх а яьъаш боагІа «Октябрьнефта» НПУ мехкдаьттахой. Цхьанненa тІехьа моллагІьар йолаш шоаш даьхача толамий рапорташ телаш чакхъъьдар района тайп-тайпара предприятеш. Семилетка лахкагІча шера 10 бетта планал сонгІа дукха эзараш сомий ахьа продукци арахийцай цар.

Заводской района къахьегамхой колоннана хьалха йоагІа грозненски химкомбината коллектив. Химкхаша хаьал кІира хьалха кхоачашьхьай итт бетта план, планал дукха а сонгІа арахийцай фенол, ацетон, халкъа бахьаза оаш кхыйола а продукци. БІаьш аппаратчикаш, болхлой ба укхаза хьинаре къахьегам. Царех ба н.в. Якимен, Керимов, Голев, Ефремов, Вишневская, кхыбараш. Химикашта тІехьа майдан тІа кхоач Грозненски нефтемаслозавода коммунистически къахьегама цІи лелаш коллектив. Заводе хьалха латтачарех я № 17, 18, 40 йола установкаш. ХІаннае а семилетка вордІагІча шера чотах боьх бу цар. ГІорбаьнна цІи хеза дукха нах ба укхаза.

Дог гІоадоахаш толамаш даьха Октябра цІейна наькъа баьхкаб креминистраш, грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлой, семилетна вордІагІча шера чотах къахьегаш йола производственно-товарни контора коллектив, района кхыйола дукха а предприятеш.

Ленински района эттара бокхагІчарех йола предприяти я «Красный молот» яха завод. Красномолотовцаша даха моаш дукха толамаш дувцаш дола рапорташ, производстве хьалха латтарий сурташ. 2690 сиг ва заводе коммунистически къахьегама ударник яха цІи лаккхара тІехьа къовсам лоаттабеш.

Октябра сийна лаьрхача яхье дика ва йоалаш къаьдийгад Центральни ремонтно-механически завода коллектив. Итт бетта план тІеххоачаш а яь дукха продукци арахийцай цо планал сонгІа.

«Яхье котъяьнача» «Грознефтеразведка» коллектива Октябрьски моаршал», — хьахоз трибуна тІара. Укхаза хьинаре къахьегарца белгаIаьнна я мастерий Ихаева, Светуна, Григорьева бригадаш. Бурув тохара шера планаш тоаме кхоачашьхьай цар. Семилетка лахкагІча шера дика болх беш хьайоагІа кота гІирс беча фабрика, швейно-трикотажни объединене, № 1 йолча хІамаш тегача фабрика, консервни завода, кхыча предприятей а коллективаш. Из хьагойт хІара колонна дІахьача рапорташа.

Вай мехка дукххача меттигашка болх беш ба Грозненски нефтяной институте кийчбаь мехкдаьттахой, инженераш, гІишлохой, Нохч-ГІалгІайчен пединститута арахийца хьехархой. Укх шера хьажкІаш чуйцача юртбоахама къахьегамхошта вовкьостах дарах Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ ениай царна. Трибуна тІара моашка хеттача моаршала жоп душ бехабенна, гІозбаьнна боагІа кагирхой. Ираз а сийрда кхоане йолаш а да цар вахар.

...Ленина цІерахча майдан тІа боал Старопромысловски района къахьегамхой. Укх тІехьарча шерашка йоккхагІйоацаш тоаеннай район, хьаддиьд дукха керда цІеноаш, хьалха эрий наха моттиге хьал а яь продукци телаш я «Электроприбор» яха завод. Цхьабакъда, района къахьегамхоша доккхал дер «ІаьржаДошув» да. ДукхагІа мехкдаьтта даккхара йоккхий торгоаш хьайийлай Хаян-Керте из корадаро. ХІанз вамотта сихагІа скважинаш йоалаш, кхы а дукхагІа «Іаьржача доашо» тІаккхача гІерташ къахьегаш ба районе мехкдаьттахой. Семилетка лахкагІча шера итт бетта планал сонгІа эзараш тоннаш мехкдаьтта даькхад «Старогрознефть» НПУ коллективо.

Города къахьегамхой демонстраци чакхъяьннай. Партейн халкъан цхьаьнара цІаккха йоьхаргйоаца цхьоагІо хьахьекхар цо Парте Программа кхоачашъяра, вай мехка коммунизма материально-технически бух хьалъяра шоай низ хьинари ва кхоадеш Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша къахьегама.

Сурташ тІа: Грознера Октябрьски цІей дездеш хинна демонстраци. Лакхехьа — Грозненски химически комбината колонна; лохехьа — Грозненски нефучилища студенташ.

И. Плиева суртиш.

Библиотека болх дика бу

ХІаранеца книжка дІалхачийтара шоай декхараш дика кхоачашду Наурски района библиотекай болхлоша. Чеботарева Ксене кулгалдеча Ищерская яхача станице тетара дика віаштІехьдаьккхад аз гІулакх. Ше болх беча библиотеке хІара боахаш къаьст-къаьста картотека йолаьй цо. Книжка дешаранта гІулакх дем цо картотека тІа дІалаьду малагІча боахаме мел книжкаш да дешаш. Цо віаштІехьдоалийт книжкаш дІалхачийтара малагІа боахамаш чуьлацаш е чуьлацаша дисад. Цул тІехьагІа книжканта дукха тІаккхуш боаца мах гуча а баьхе, царца къаьстта болх бу Ксения Парфеновнас. ХІанз Ищерске хІара цІагІа деш книжка.

Из болх кхы а дикагІа віаштІехьбаьккхай Савельски станица библиотеке. ХІара деша хоаш мел волча сиге библиотекера книжкаш цІагІа дешаргдоза гІулакх віаштІехьдовккхаш я библиотека заведующи Викулкева. Из дика гІулакх республика кхыча библиотекашка а дІадовадергда.

Царел оздагІа бац болх Лаха-Наурерча юрта библиотеке а. Цун заведующи нов. Асабаева шоай сиг воархІ фермашка, бригадашка, юрта. Бригаде, ферме безаме ладугІ наха пуи къамаьлага. Цо кердадарех, хьалха латтача коллектива къахьегама толамех лаьца дуиц цаьна. ХІаьта деша сиг воацача дезала цІагІа чу а ухаш книжкаш деш.

Книжканта дика пропаганди ярх «Книжкана пропаганда ара РСФСР дикагІвола пропагандист» яха значок ениай нов. Асабаевайна.

И. БЕРЛИЗЕВ.

ШОЗЗА ХЬАХИННА ДОКУМЕНТ

СМОЛЕНСК, 6 ноябрь. (ТАСС-а [illegible]). Селхан районни центре — Духовщина яхача городе торжественно хьадийлар В. И. Ленина дегІа памятник.

25 шу хьалха из скульптурни портрет латтар сквере города майдане. Даьхен Сийлахь - боккха тІом латтача хана из памятник дІадаьлар. Дукха ха яьлар из дохадьр гитлеровцаш лерхІаш. Цхьабакъда дІадахача шера гуразьа скульптура хьакорайнр. Из хинннар хьттагІа елла. Ала йиш йоацаш да, 1941 шера город лорвеш хиннача патриоташа из культура хьа а яьккха, дІалочкъаьл хинна яьна. Цу наькха цІерий хІанз а йовзаш яц.

ХІанз памятник юхаметтаоттадаьа йоахаьччара меттаоттаьнча городе. Шортинга тІера Іодож кхолар. Гулбеннараша гучайоал йовзаш йола Ильича фигура. Ехаш я Советски Союза Гимн. Памятника кІийлен тІа йокк эзаьй букеташ. Къамаьл даьраша бехкал яьлар монумент хІалхара лаькхача ца боцача патриоташ.

КЪАХЬЕГАМХОШТА ДУКХАГІА КНИЖКАШ

Сийлахь-боккхача Октябра дика соагІат кийчдаьлар Нохч-ГІалгІай книготорга книжкаш доххача болхлоша. Кхоалагіча кварта л а Эррига российски социалистически яхьа ахчан кхоалагІа соагІат деннал цу коллективана. Товарооборота план 117,6 процент кхоачашъьяь, планал соагІа дехкар 13 эзар сома книжкаш, планал соагІа баь пайда 5 эзар сом соагІа ба.

Цу балха дикха новкъостах ду книжкаш доххача общественникаша. Грозне болх беш я книжкаш дехкара халкъа 2 тика, 25 киоск. Учреждеиешка, баракъаш тегача фабрикашка, конторашка болх беш да 40 стол, литература доххачта віаштІехьдаьккхад 8 библиотеке, 5 аптеке. Деррига а 150 сиг ва общественни хьисапе книжканта пропаганда еш. Укх шера дІабахача 9 бетта 18 эзар сома литература дехкад цар. ДукхагІйолча тилаша товарооборота квартальни план кхоачашъьяь. Шера социалистически яхь лаьрхай книготорга коллективе. Тикай 6 коллективо шерра дІабелабаьб коммунистически къахьегама тІехьара къовсам.

Книжкай Эррироссийски месячник деча хана дизза дакъа лаьцар Нохч-ГІалгІай книготорга сериша [illegible]

И. ПЕТРОВА.

ПАЙДАНЕ ГІУЛАКХ

Вежарашка йолча кхыча республикашка санна Нохч-ГІалгІайчене а вахлуш дегІайоагІаш хатт къаман культурен искусствон. ІІанзалца хьайолча хана республике яхаш дийттача Іилман балхашка деррига а дехача бесса а дІалдеш хиннадац искусство дегІалра истори.

Нохч-ГІалгІай истори, метта, литература Іилма-толлама институте віашагІтехай общественни хьисапе болх бергбола искусства сектор.

Нохч-ГІалгІай халкъа изобразительни, театральни, музыкальни творчество Іомалра вертгерча проблемех а лаьцах а дьаьца къамаьл дир цу института директора заместителя нов. Чентиевас, литература сектора заведующо нов. Турпаева.

Сектора балха пиан юццача дакъа лоацаш хилар халкъа композитор, РСФСР заслуженни артист вола Ханхоев Ахьмад, Нохч-ГІалгІай АССР халкъа артист Дикаев Іумар, къона композитор Бексултанов Іумар, театроведаш Шамсудинов Мовлад, Гапаев Іабдула, Шехредарова Галина, кхыбараш.

Нохч-ГІалгІай театра, республикански теннкий театра, музыкальни училища истори Іомадара, кхетта музыкальни фольклор дІаяздара а Іомадара а, изобразительни искусства материалаш гулъяра цара систематизаци ярх дешаш віаштІехьдоалхача дакъа лоапаргдолаш культуран искусстван болхлой юкъевоа чІоагІдир из план оттаеш.

Ш. ГАЛИНА.

Редактора вах. А. А. МЯКИЕВ.

Ладувгіа

Радио: 6.30—Юртбоахама болхлошта передача (эрсий меттала). 6.45—Арен къахьегамхошта йола музыка. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Хоамаша передача программех. 8.15 — «Сердало» газета оагІонаш тІара. 8.25 — Довзол арахьарча кинофильмаш тІара музыка. 8.45 — «Къона тІехье» яха передача (гІалгІай меттала). 16.00 — Радиои телевиденеи передача программа. 16.05 — Милице болхлой заявкех оттадаь концерт. 16.30 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 16.45 — «Къонал» яха передача (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.45 — «Милице ди» яха беседа (нохчий меттала). 18.20 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.35 — Милице болхлой заявкех оттадаьча концерта дІадодар.

УКВ: 9.00—«Вай къонал массаза дийна я» яха театр микрофона хьалхашка. 10.05 — Генделя «Мешара йола Ода». 10.35—«Цхьакха а хари доп» яха кагирхошта йола передача. 11.00 — «Сакъердаме доттагІий болча хьошалгІа» яха музыкальни передача. 11.35 — «Ши байракх» яха пионерски радиотеатра спектакль. 19.00 — «Дийнахьи а буса а» яха концерт-очерк. 19.30 — Художественни самодеятельноста довкъошхой эстрадни концерт. 20.20 — «Къаьначох чам ца баьккхача» яхача спектакла монтаж (гІалгІай меттала). 20.55 — Димаева ешараш а цун ешарий дешаш а» передача. 21.20 — «Севастопольский вальс» яхача Листова оперетта монтаж. 22.50 — «Далла—си, фирмина — ахча» яха инсценированни памфлет.

Хьажа

Телевидени: 12.00 «Гавзай гІайре» яха художественни фильм. 13.25 — Кинонкъбара телевизионни клуб. 18.20 — Передача программа. 18.25 — Телевизионни кердадараш (нохчий меттала). 18.40 — ХьатІадоагІача шера хьуакъам хилийтара лоаттабу къовсам яха передача (нохчий меттала). 19.00 — Удобренеш — арешашка яха репортаж. 19.10 — Советски милице ди. 19.20 — Гуш йоаца фронт. 20.00—Киножурнал. 20.10 — Английски метта урок. 20.40 — Телевизионни кердадараш (эрсий меттала). 20.50 — Передача программа. 20.55 — «Семь нянек» яха художественни фильм.

ЦІей дездир республика къахьегамхоша

ШАЬЛА. Берригача советски наха санна, дог гІоадаьнна дездир Шаьла района къахьегамхоша а Октябра 47 шу дизар.

Іуйрийна 7 сахьат даьлча дена Шаьла стадиона майдане нах хьагулбала болийу.

10 сахьат доалаш трибуна тІа боал райисполкома председатель нв. Баснакаев, парткома секретарь Осмаев, района партийни советски органий болхлой, республике цІи хеза вола хьалхІаш лелаер Зармаев, кхыбараш.

Митинг хьаелл нов. Баснакаева. Деза ди даькъал дувцаш цІей дезде баьхкарашка къамаьлаш дир парткома секретара Осмаева, Джаралиева, района райбольница лора Эдильбиева, кхычар. Митинг йистедьиначул тІехьагІа къахьегамхой демонстраци хилар. Бийса юкъеяххалца дІаьхделар цІей дездераша даь сакъердамаш.

* * *

НАЬСАРЕ. Дукха нах віашагІкхийттабар Наьсарен района культура Шенна хьалхашка. Укхаза бар дукха школьникаш, йоазаргІоапаш чІоагІа хуьцалуш, тоалуш, шерлуш йоагІача Наьсарен-Вокзален промышленни предприятей — «Электроинструмент» завода, швейни фабрика, СМУ-5, СМУ-11, АТХ, кхычар болхлой, кхыбола района къахьегамхой. Іалаьмате хоза кийчъеннай Наьсарен - Вокзале — цІе байракхаш, транспоранташ, лозунгаш... да массанахьа.

10 сахьат даьлча Шейна хетаь митинг хьайийлар Наьсарен райисполкома председателя нов. Буаутрынова. Деза цІей даькъала дувцаш къамаьлаш ду Наьсарен парткома секретара н.в. Гадиева, ВЛКСМ управлене комитета секретара Мякиева, хІара гектара тІара 65 центнер хьажкІаш лахкача «Октябра 40 шу» яхача совхоза Долакха - Юртарча отделене звеньевойс Даурбеков Яхьяс, кхычар. ДІахо йодача хана доккхий толамаш дахара тІахьехар цар къахьегамхой. Эзараш болча наха дакъа лоацаш къахьегамхой демонстраци хилар цул тІехьагІа.

ЧІоагІа сакъердаме дІадихьар деза ди района къахьегамхоша.

* * *

Тахан геттара хоза яь город Гудермес. Массанахьа хар цІейна хетадаь транспоранташ, лозунгаш, плакаташ. Кертерча майда тІа я хоза кийчъянь трибуна. Ийсса итт сахьат даьлча укхаза йоллелир къахьегамхой демонстраци. Трибуна тІа — партийни, советски кулгалхой, къахьегамхой меналаш. Цхьан сахьатан ах сахьатан хилар укхаза демонстраци. Къахьегамхоша боккхача безамца дездир октябра цІей.

* * *

МАЛГОБЕК. дезача дено дог гІоаздаьккха бІаьнги эзараш нах гулбеннабар МагІалбикерча кертерча майдане. Города къахьегамхой демонстраци дІайолалалехьа укхаза хилар дезача цІейна хетаь митинг. Из хьайийлар горсовета председателя нов. Дакиельгова. Сийлахь-боккхача Октябра дезача дерца къахьегамхой даькъала бувцаш къамаьл дир парте горкома хьалхарча секретара нов. Санькое. цул тІехьагІа «Малгобекнефть» НПУ начальника Плиева, Нохч-ГІалгІай АССР-а заслуженни хьехархочо Пуракинас, города исполкома Сильченкина, кхычар а.

* * *

СУНЖА. Поздаьнна наькха дегаш санна с..." хьежар Сунженски районе Октябрь цІей дездеча дийнахьа махх. Іуйре. Сунжа культура Шен хьалхашкарча майда тІа хьахоз ма......ий оаз, дем да халхарш, нах белам ба. Шейна сийна хетаь митинг хьаелл Сунженски парткома секретара нов. Варзашкина. Гулбеннараш даькъала бувц дезача цІейна. Къамаьл ду райисполкома председателя нов. Плиева, производственни управлене начальника заместителя нов. Исеенкас, кагирхой цІерах ВЛКСМ района секретара О. Тукмукова, дешархой цІерах Полуэктова Надяс. Шоай балха толамаш дийцар Сунжерча леспромхоза бригадира нов. Минонске, «Победа» колхоза сонини баьца дааранш жеададеча звеньевойс нов. Стреленкас.

* * *

УРУС-МАРТАН. ЗагІе белаш ба района центре гулбенна нах. Тахан, 7-ча ноябре, Іурре дена гаьннарча юрташкара, колхозашкара чІаухаш хатт къахьегамхой. Массаниг а белаш, безаме ва. Из тамаш а яц! Дикача къахьегама толамашца наькха баьхкаб Урус-Мартана къахьегамхой дезача цІейна — Октябра 47 шу дузача дена.

...Іуйрийна 10 сахьат даьлхад. Шайолалу къахьегамхой митинг. Из хьаелл Урус-Мартана производственни управлене секретара нов. Асхабова. Доккхий къахьегама толамаш даьхад «Лермонтовский» совхоза хьажкІаш делача нов. Б. Матаева. Цо гулбеннарашта дош делар тІадоагІача шера толамаш сондаха.

ХІара бІаь устагІа тІехьа 115 Іахар хьалкхебе дош деннадар нов. Арсанова. Сийленца кхочашдаьд цо шийн дош. Трибуна тІа ше къамаьл деш беррига къахьегамхой тІахьийхар цо тІехдика къахьега. Къамаьл даьча «Лермонтовский» совхоза директора нов. Широкова, Мичурина цІерахча совхоза директора нов. Древенко, района комсомольцийн кагирхойн цІерах къамаьл даьча комсомола комитета секретара В. Хатуева дийцар района къахьегамхой дика гІулакхаш. Цар гулбеннараш тІахьийхар дІаьнь а цкъа дикагІа къахьега.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, [illegible] ул., 15. Телефонаш: редактора — 2-41-33; редактора зам. — 2-07-01; [illegible] секретара — 2-46-40; партийни [illegible], [illegible] — 2-55—72; [illegible] — 2-08-30.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-33, зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-46-40; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-55-72; корректорской — 2-08-30.

«Грозненский рабочий» издательства типография. Революции проспект.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ02377, Заказ № 6378.